

feiten&cijfers: Crisis

samenstelling **Eline van der Mast**

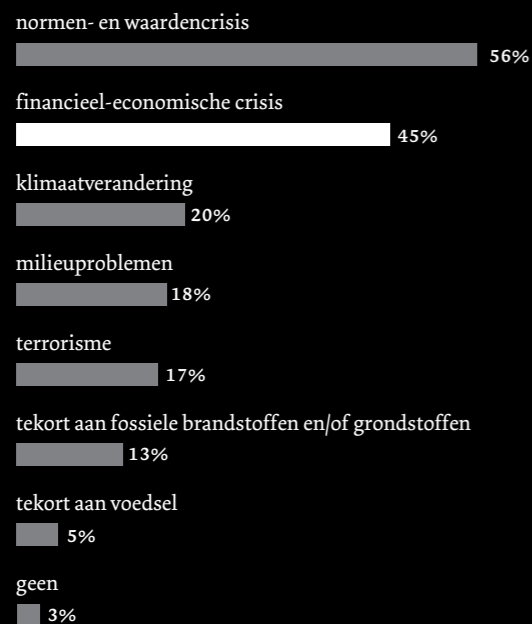
Welke crisis?

Crisis gaan vaak gepaard met meningsverschillen: hoe moeten we ze oplossen, waar worden ze door veroorzaakt, wie is ervoor verantwoordelijk, en is er wel een crisis? Over geen enkele crisis bestaan zulke grote meningsverschillen als over de klimaatcrisis. In september 2011 liet een peiling van Rasmussen in de VS zien dat alhoewel de overgrote meerderheid van de Amerikanen de

opwarming van de aarde een probleem vindt, 36% het toeschrijft aan menselijke oorzaken, tegenover 44% die denkt dat het een natuurlijk proces is. Niet alleen zijn we het over geen enkele crisis eens, ook over welke crisis de belangrijkste is verschillen we van mening. Een onderzoek van 21minuten.nl laat zien waar wij ons zorgen over maken.

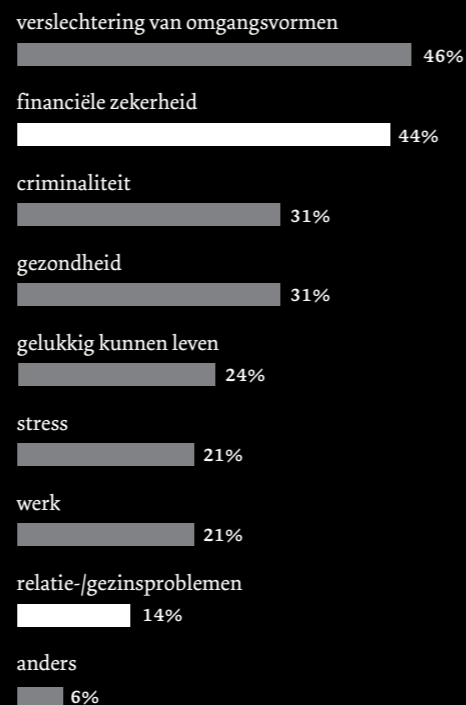
Over welke wereldproblemen maakt u zich het meest zorgen voor Nederland?

maximaal twee keuzes

Waarover maakt u zich voor u persoonlijk het meest zorgen?

maximaal drie keuzes

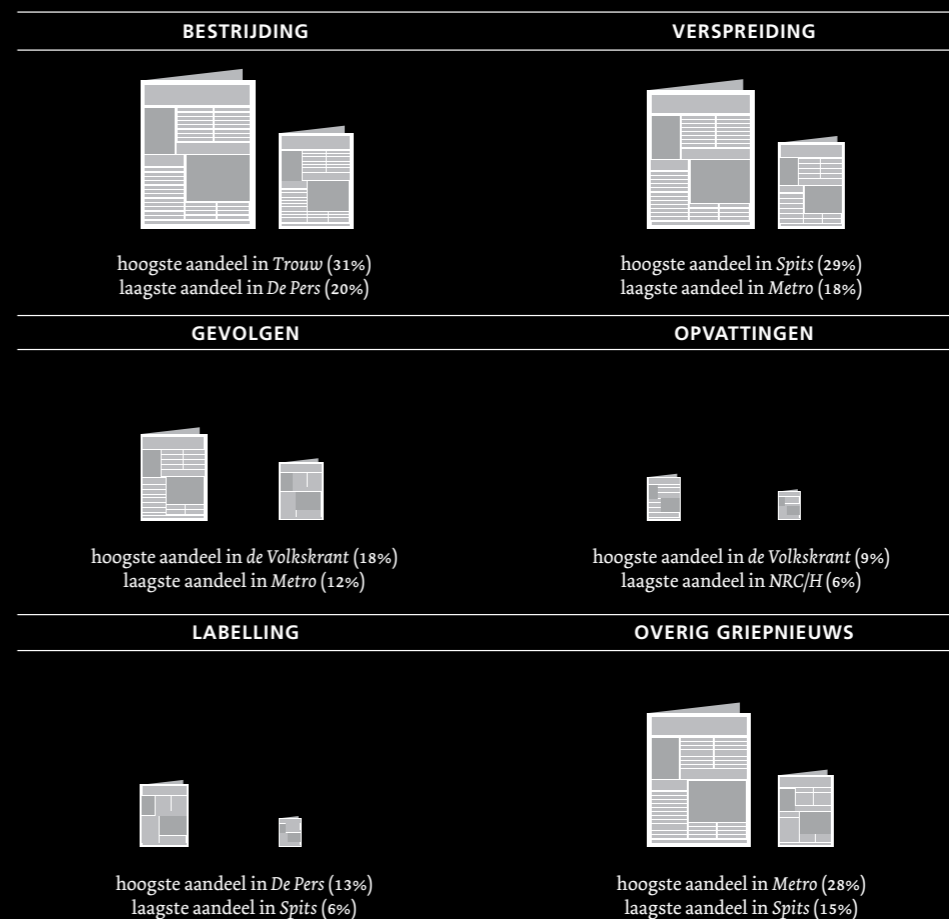

Bron: 21minuten.nl 2009

Crisis in de media

Verschillende media belichten crises op verschillende manieren. Zo zijn ze zeer bepalend voor hoe een crisis bij mensen overkomt. Econoom Arnold Heertje vond aan het begin van de economische crisis dat de media mensen onnodig bang maakten: 'Ik zeg niet dat er niks aan de hand is, maar het mag wel een toontje lager' (*De Gelderlander*, 17-10-2008). Nederlanders waren het daarmee eens: 7 op de 10 ondervraagden vond dat de berichtgeving van de media de crisis heeft versneld en 80% vond dat de media meer onrust hadden veroorzaakt dan nodig was (Newcom

R&C, 2009). De financiële crisis werd voorname-lijk via tv en krant gevolgd (zo'n 80%); 58% van de ondervraagden raadpleegden ook internet nieuwssites. Het minst werden internetfora (5%) en internet blogs (4%) geraadpleegd. Onze nationale kranten verschillen onderling sterk in hun berichtgeving qua toon en hoe vaak ze iets verslaan. *Nieuwsmonitor* maakte een analyse over de berichtgeving rondom de Mexicaanse griep in 2009, en bekeek hoe vaak bepaalde termen bij welke krant gebruikt werden rondom het thema:

Bron: Nieuwsmonitor

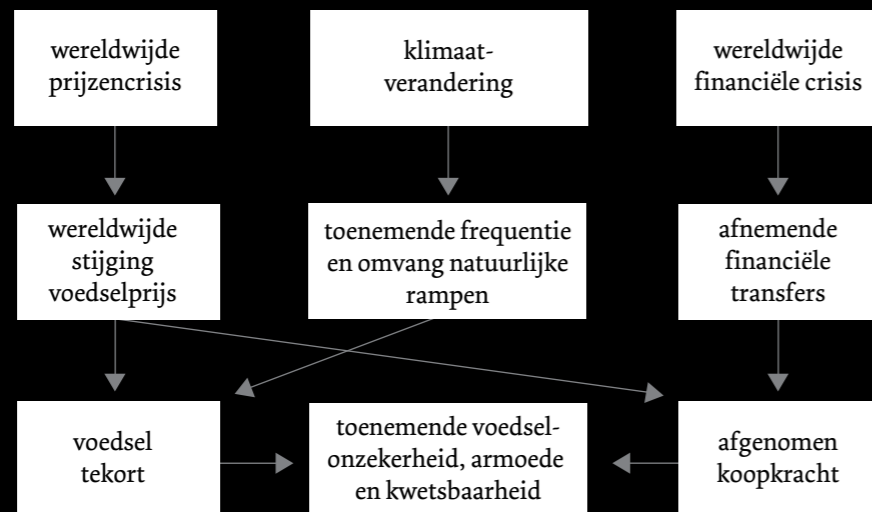
Allemaal op een hoop

'De crisis' betekent per context wat anders. En de afzonderlijke crises beïnvloeden elkaar allemaal: een economische crisis gaat vaak gepaard met een voedselcrisis, klimaatverandering met voedsel-aanbodverandering, een politieke crisis heeft invloed op de economie en andersom. Kortom, samen vormen ze vaak één grote crisis. Zo is de voedselcrisis (zo'n 925 miljoen mensen hebben honger) de som van veel andere crises: oorlogen, klimaatverandering (meer droogte, overstromingen), economische crisis (stoppen van ontwikkelingshulp, werkloosheid), en politieke instabiliteit (investeerders trekken zich terug). Een crisis kan ook positieve gevolgen hebben.

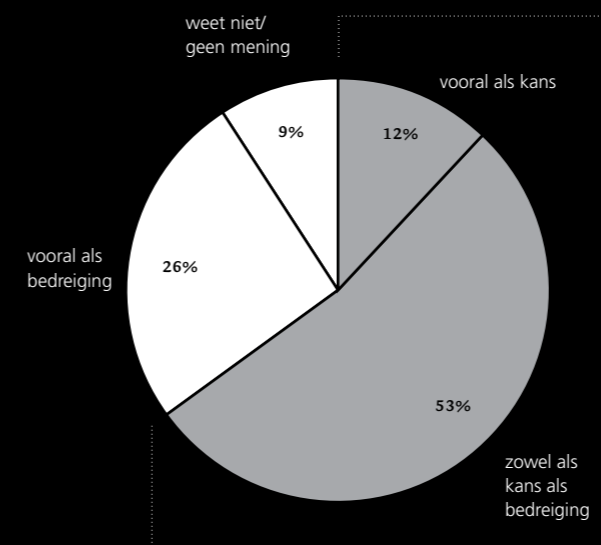
Een peiling van Eurobarometer in 2011 wees uit dat 78% van de mensen denkt dat het bestrijden van klimaatverandering en het verbeteren van duurzaamheid in de energiesector, de economie - en specifiek de werkgelegenheid - in de EU kan verbeteren.

Soms kunnen crisisoplossingen elkaar echter tegenwerken: in 2008 berichtte Oxfam (zie figuur hieronder) dat er wereldwijd zo'n 30 miljoen meer mensen honger hebben gekregen omdat biodiesel-plantages werden aangelegd ten faveure van voedsel. De ambitie van de EU om 10% van het transport op duurzame bronnen te laten rijden, moesten volgens Oxfam worden geschrapt (BBC 2008).

De afhankelijkheid van het voedselprobleem van andere crises

Ziet u de crisis vooral als kans of als bedreiging voor Nederland?

U ziet de crisis (ook) als kans voor Nederland. Waar denkt u dan vooral aan?

veel genoemde open antwoorden

- > investeringen in innovatie
- > afname van prestatiebeloningen
- > zwakke bedrijven vallen af
- > investeringen in milieu en klimaat
- > verbeteren toezicht financiële markten

Bron: 21minuten.nl 2009

Crisis als bedreiging?

De wereldgeschiedenis wordt getekend door perioden van crisis. Zo roeide 250 miljoen jaar geleden de Perm-Trias-massa-extinctie - Engelse bijnaam: the great dying - ongeveer 90% van het aardse leven uit, en betekende de Grote Depressie in de VS in de jaren '30 een keerpunt in de wereldeconomie. Vergeleken met het Europa van nu was de wereld tot een paar eeuwen terug altijd in crisis; in termen van armoede, honger, ziekte, oorlog, en politieke instabiliteit. Meestal kwamen de crises (dus de gebeurtenissen die toen de status quo bedreigden) in de vorm van natuurrampen of ziekten. Zo roeide de builenpest in 1347 binnen vijf jaar een derde van de Europese bevolking uit. Aardbevingen, vulkaanuitbarsting-

gen, en overstromingen waren net als nu niet te voorspellen en er waren geen georganiseerde reddingsdiensten. De drie grootste natuurrampen in termen van slachtoffers hebben allemaal plaatsgevonden in China: overstromingen in 1931 (1 tot 2,5 miljoen doden) en 1887 (1 tot 2 miljoen doden), en een aardbeving in 1557 (830.000 doden).

Crisis brengen niet altijd zoveel slachtoffers met zich mee. En ze hebben niet alleen destructieve gevolgen. Een onderzoek van 21minuten.nl in 2009 wees uit dat 26% van de Nederlanders de economische crisis als een bedreiging zien, 53% als een bedreiging én een kans zien, en 12% zelfs vooral als een kans.